زنجیرەی پەروەردە و بانگەواز
(٣)

بیروباوەڕت
وەربگرە لە
قورئان و سوننەت

نووسینی : شێخ محمد جميل زينو

وەرگێڕانی : ماموٚستا محمد عبد الرحمن لطيف
وتارخوێنی مزگەوتی حاجیلەر

پێداچوونەوەی : ماموٚستا خەلیل ئەحمەد

مافی بڵاوکردنەوەی پارێزراوە بۆ هەردوو سایتی ڕێگای ڕاست و بەهەشت
www.r-rast.com
www.ba8.org

چاپی یەکەم
١٤٢٨ کۆچی

بسم الله الرحمن الرحيم

پێشەکی وەرگێڕ

خوێنەری بەڕێز : ناوەڕۆکی ئەم نامیلکەیە بریتی‌یە لە هەندێك زانیاری سەرەتایی زۆر گرنگ سەبارەت بە (بیروباوەڕی ڕاستی ئیسلام : بیروباوەڕی ئەهلی سوننە و جەماعە) کە بە بەڵگەی ئایەتەکانی قورئانی پیرۆز و فەرموودە صەحیحەکانی پێغەمبەری خوا (ﷺ) پشتڕاستکراونەتەوە ، بە شێوازی پرسیار و وەڵام داڕێژراوە بە مەبەستی ئاسانکاری تێگەیشتن لە زانیاری‌یەکان .

بۆیە بە پێویستم زانی وەریبگێڕمە سەر زمانی کوردی بۆ ئەوەی ببێت بە دەروازەیەك بۆ ئەو کەسانەی کە دەیانەوێت ئاشنابن بە بابەتەکانی بیروباوەڕی ڕەسەنی ئیسلامەتی کە بە هۆی لادان و چەواشەکاری و لاسایی کردنەوەی کوێرانە و بێ‌ئاگایی زۆرێك لە خەڵك غەریب و نامۆ بووە لە نێو کۆمەڵگای موسڵماناندا بە گشتی !

وە بە باشی دەزانم لەم پێشەکی‌یەدا دوو خاڵ بۆ روونبکەمەوە :

یەکەم : پێناسەی بیروباوەڕ (**العقيدة**) کە بریتی‌یە لە :

زانیاری بە حوکمە شەرعی‌یە گرێدراوەکان لە دڵدا کە وەرگیراون لە قورئان و فەرموودە صەحیحەکانی پێغەمبەر (ﷺ) بە تێگەیشتنی سەلەفی صالح .. وەك باوەڕبوون بە خوا و فریشتەکانی و کتێبەکانی و پێغەمبەرانی و بە ڕۆژی دوایی و بە قەدەر خێر و شەڕی ، هەروەها باوەڕبوون بە هەموو بوارەکانی غەیب .. و ڕەتکردنەوە و بەرپەرچدانەوەی بیدعە و گومان و بیروباوەڕە پووچەڵەکان .

کەواتە بیروباوەڕ ـ لای ئەهلی سوننە ـ بەو زانیاری‌یە ڕاستانە دەوترێت کە لە دڵدا جێگیربوون و دڵی لە سەر گرێدراوە و قەبوڵی گومان ناکەن .

دووەم : سەرچاوەی وەرگرتنی بیروباوەڕ کە بریتی‌یە لە :

ئایەتەکانی قورئان و فەرموودە صەحیحەکانی پێغەمبەر (ﷺ) بە تێگەیشتنی سەلەفی صالح و پێشەوایانی ئوممەت .

ئەمەیە سەرچاوەی وەرگرتنی بیروباوەڕی ڕاست و ڕەسەنی ئیسلامەتی ، جا هەر کەسێك لە هەر کات و شوێنێك بێت بیروباوەڕی لەم سەرچاوەیەوە وەرنەگرێت ئەوا دووچاری لادان (انحراف) و گومڕابوون (ضلال) و تیاچوون (هلاك) دەبێت ، پەنا بە خوا .

داواکارم لە خوای پەروەردگار لە سەر بیروباوەڕی ڕاست و دروستی ئیسلام دامەزراومان بکات تاوەکو مردن و پاشان لە سەری حەشرمان بکات لە گەڵ پێغەمبەران و پیاوچاکان و پێشەوایانی ئوممەت و زانایانی ڕەسەنی ئیسلام ...

وەرگێڕ :

محمد عبد الرحمن لطيف

کەلار : (٠٧٧٠١٩٨٨٦٢٣)

بسم الله الرحمن الرحيم

إن الحَمد للهِ نحمده ونستعِينه ونستغفِره ونعوذُ باللهِ مِن شرورِ أنفُسِنا ومِن سيئاتِ أعمالِنا من يهدِهِ اللهُ فَلا مضِل لَه ومن يضلِلْ فَلا هادِي لَه .

وأشهد أنْ لا إِلَه إِلاّ الله وحده لا شرِيك لَه .

وأشهد أن محمداً عبده ورسولُه .

أما بعد :

ئەمە چەند پرسیارێکی گرنگە سەبارەت بە بیروباوەڕ و عەقیدە وەڵامیان دەدەمەوە لە گەڵ باسکردنی بەڵگەکانیان لە قورئان و فەرمووده بۆ ئەوەی خوێنەر دڵی ئارامبگرێت و دڵنیابێت لە ڕاستێتی وەڵامەکان ، چونکە بیروباوەڕی یەکخواپەرستی بنچینەی بەختەوەری مرۆڤە لە دونیا و ڕۆژی دوایدا ...

داواکاریشم لە خوای گەورە کەوا سودی پێ بگەیەنێت بە موسڵمانان ، وە پاك و پوختی بکاتەوە بۆ خۆی .

مافی خوا لە سەر بەندەکانی

پ١ / **ئایا خوا ئێمەی بۆ چی دروست کردووە ؟**

وەڵام / خوا ئێمەی دروست کردووە بۆ ئەوەی کە بە تەنها بیپەرستین و هیچ شەریکی بۆ بڕیار نەدەین ، بەڵگەش بۆ ئەمە : خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ**﴾ [الذاريات : (٥٦)] .

واتە : ئێمە جنۆکە و مرۆڤمان دروست نەکردووە ئیللا بۆ ئەوە نەبێت کە بە تەنها من بپەرستن .

هەروەها فەرموودەکەی پێغەمبەر ﷺ : ((حق اللهِ على العباد أنْ يعبدوه ولا يشركوا به شيئاً)) [متفق عليه / صحيح البخاري رقم : (٢٨٥٦) وصحيح مسلم رقم : (٣٠)] .

واتە : ماف و حەقی خوا لە سەر عەبدەکانی بریتییە لەوەی کە بیپەرستن و هیچ شەریکی بۆ بڕیار نەدەن .

پ٢ / **پەرستن** (عیبادەت) **بریتییە لە چی ؟**

وەڵام / پەرستن (عیبادەت) : ناوێکی کۆکەرەوەیە بۆ هەموو ئەو گوفتار و کردەوانەی کە خوا خۆشی دەوێن وەك : دوعا و پاڕانەوە و نوێژ و حەیوان سەربڕین و جگە لەمانەش ...

خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**قُلْ إِنَّ صَلاَتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ**﴾ [الأنعام : (١٦٢)] .

واتە : ئەی پێغەمبەر (ﷺ) بەخەڵکی بڵێ : بەڕاستی نوێژ و حەیوان سەربڕین و ژیان و مردنم هەمووی بۆ پەروەردگاری هەموو جیهانە .

(**نُسُكِي** : واتە : حەیوان و ئاژەڵ سەربڕینم) .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی : ((وما تقرب إلي عبدي بشيءٍ أحب إلي مِما افترضته عليه)) [صحيح البخاري رقم : (٦٥٠٢)] .

واتە : عەبدەکەم بە هیچ شتێك لێم نزیك نابێتەوە خۆشەویست تر بێت لە لام وەکو ئەوەی کە فەرزم کردووە لە سەری .

پ٣ / چۆن خوا بپەرستین ؟

وەڵام / خوا دەپەرستین بەو شێوازەی کە خوا و پێغەمبەرەکەی (ﷺ) فەرمانیان پێکردووین ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ**﴾ [محمد : (٣٣)] .

واتە : ئەی ئەو کەسانەی کە ئیمان و باوەڕتان هێناوە گوێڕایەڵی بکەن بۆ خوا و گوێڕایەڵی بکەن بۆ پێغەمبەر ، و کردەوەکانتان پووچەڵ مەکەنەوە .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی : ((من عمِلَ عملاً ليس عليهِ أمرنا فهو رد)) [صحيح مسلم رقم : (١٧١٨)] .

واتە : هەرکەسێك هەر کردەوەیەك ئەنجامبدات کە فەرمانی ئێمەی لە سەر نەبێت ئەوا ئەو کردەوەیە ڕەتدەکرێتەوە و قەبوڵ ناکرێت .

پ٤ / ئایا خوا بپەرستین لە ترسی سزا و بە تەماحی پاداشتەوە ؟

وەڵام / بەڵێ بەو شێوازە دەیپەرستین ﴿واتە : بە ئومێدی ئەوەی کە لە سزای پارێزراو بین و بە چاکە پاداشتمان بداتەوە﴾ ، خوای پایەبەرز لە وەسفی ئیمانداراندا فەرموویەتی : ﴿**يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا**﴾ [السجدة : (١٦)] .

واتە : پەروەردگاریان دەپەرستن و لێیدەپاڕێنەوە لە ترسی سزایی و بە تەماحی پاداشتییەوە .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی : ((أسألُ اللهَ الجنة ، وأعوذُ بهِ من النار)) [صحيح أبي داود رقم : (٧٩٣)] .

واتە : داوای بەهەشت لە خوا دەکەم و پەناشی پێدەگرم لە ئاگری دۆزەخ .

پ٥ / ئایا چاکەکاری (الإحسان) **لە پەرستندا بریتییە لە چی ؟**

وەڵام / چاکەکاری (الإحسان) بریتییە لە : هەستکردن بە چاودێری خوا لە پەرستندا ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**الَّذِي يَرَاكَ حِينَ تَقُومُ * وَتَقَلُّبَكَ فِي السَّاجِدِينَ**﴾ [الشعراء : (٢١٨ ـ ٢١٩)] .

واتە : ئەو خوایەی کە دەتبینێت لە کاتێکدا کە بە پێوە وەستاوێت لە نوێژدا ، وە لە کاتێکدا کە لە رکوع و سوجدەدا دەبیت.

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی : ((الإحسان أنْ تعبد اللهَ كأنك تراه ، فإنْ لم تكُن تراه فإنه يراك)) [صحيح مسلم رقم : (٨)] .

واتە : چاکەکاری (الإحسان) بریتییە لەوەی کە : خوا بپەرستیت وەکو ئەوەی کە ببیبنیت ، وە ئەگەر تۆ خوا نەبینیت ئەوا ئەو تۆ دەبینێت .

جۆرەكانی یەكخواپەرستی و سوودەكانی

پ٦ / **ئایا بۆ چی خوا پێغەمبەرانی ناردووە ؟**

وەڵام / خوا پێغەمبەرانی ناردووە بۆ ئەوەی بانگەواز بكەن بۆ پەرستنی و شیرك و هاوەڵبڕیاردانی لێ دوور بخەنەوە ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولاً أَنِ اعْبُدُواْ اللّهَ وَاجْتَنِبُواْ الطَّاغُوتَ**﴾ [النحل : (٣٦)] .

واتە : بۆ هەموو ئوممەتێك (كۆمەڵە مرۆڤێك) پێغەمبەرێكمان ناردووە بۆ ئەوەی پێیان بڵێ : بە تاك و تەنها خوای گەورە بپەرستن و خۆتان دوور بخەنەوە لە تاغوت* .

(**الطَّاغُوت** : واتە : ئەو شەیطانەی كە بانگەواز دەكات بۆ پەرستنی جگە لە خوا) .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی : ((الأنبياء إخوة .. ودينهم واحد)) [متفق عليه / صحيح البخاري رقم : (٣٤٤٣) وصحيح مسلم رقم : (٢٣٦٥)] .

واتە : پێغەمبەران برای یەكن و دین و ئایینیشیان یەكێكە .

پ٧ / **ئایا یەكتاكردنەوەی خوا لە پەروەردگارێتیدا** (توحيد الربوبية) **بریتییە لە چی ؟**

وەڵام / یەكتاكردنەوەی خوا لە پەروەردگارێتیدا (توحيد الربوبية) بریتییە لە : یەكتاكردنەوەی خوا لە كردارەكانیدا وەكو دروستكردن و بەڕێوەبردن و جگە لەمانەش ... خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**الْحَمْدُ للّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ**﴾ [الفاتحة : (٢)] .

واتە : سوپاس و ستایش بۆ ئەو خوایەی كە پەروەردگاری هەموو جیهانە .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی :

((أنت رب السماواتِ والأرض)) [متفق عليه / صحيح البخاري رقم : (٧٣٨٥) وصحيح مسلم رقم : (٧٦٩)] .

واتە : خوایە تۆ پەروەردگاری ئاسمانەكان و زەویت .

[الرب : هو الخالق المالِك المدبر ، واتە : پەروەردگار بریتییە لە : بەدیهێنەر و خاوەن و بەڕیوەبەر] .

پ٨ / **ئایا یەكتاكردنەوەی خوا لە پەرستندا** (توحيد الألوهية) **بریتییە لە چی ؟**

وەڵام / یەكتاكردنەوەی خوا لە پەرستندا (توحيد الألوهية) بریتییە لە : یەكتاكردنەوەی خوا بە پەرستن وەكو : دوعا و پاڕانەوە و حەیوان سەربڕین و نەزركردن ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**وَإِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ لاَّ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ**﴾ [البقرة : (١٦٣)] .

واتە : پەرستراوی ئێوە تەنها یەك پەرستراوە كە هیچ پەرستراوێك نییە شایستەی پەرستن بێت جگە لە ئەو نەبێت كەوا خاوەنی ڕەحمەتێكی فراوانە و بە بەزەییە .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی :

((فلْيكُن أولَ ما تدعوهم إليهِ : شهادة أنْ لا إلـه إلا اللهُ)) [متفق عليه / صحيح البخاري رقم : (١٤٩٦) وصحيح مسلم رقم : (١٩)] .

* (واتە : لە پەرستنی جگە لە خوا) .

واته : با یەکەم شت کە بانگەوازیان دەکەیت بۆ لای بریتی بێت لە : شایەتی دان بەوەی کە : **هیچ پەرستراوێك نییە شایستەی پەرستن بێت جگە لە خوا (الله) نەبێت** .

وە لە ریوایەتەکەی (البخاري)دا هاتووە :

((إلى أنْ يوحدوا الله)) [صحيح البخاري رقم : (٧٣٧٢)] .

واته : با یەکەم شت کە بانگەوازیان دەکەیت بۆ لای بریتی بێت لە : یەکخواپەرستی [بە واتایەکی تر : یەکتاکردنەوەی خوا بە پەرستن] .

پ٩ / ئایا یەکتاکردنەوەی خوا لە ناو و صیفتەکانیدا (توحيد الأسماء والصفات) **بریتییە لە چی ؟**

وەڵام / یەکتاکردنەوەی خوا لە ناو و صیفتەکانیدا (توحيد الأسماء والصفات) بریتییە لە :

سەلماندنی ئەوەی کە خوا وەصفی خۆیی پێکردووە لە قورئاندا ، یان ئەوەی کە پێغەمبەرەکەی (ﷺ) وەصفی پێکردووە لە فەرموودە صەحیحەکانیدا بە حەقیقەت ، بە بێ (تأويل) و (تفويض) و (تمثيل) و (تعطيل)[1] ، وەکو (استواء)کردن لە سەر عەرش و دابەزین بۆ ئاسمانی دونیا و دەست و جگە لەمانەش لەو صیفەتانەی کە لایەقن بۆ کاملێتی خوا ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ**﴾ [الشورى : (١١)] .

واته : **هیچ شتێك وەکو خوا نییە و خواش بیسەر و بینەرە** .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی : ((ينـزل الله في كُل ليلةٍ إلى سماء الدنيا ...)) [صحيح مسلم رقم : (٧٥٨)] .

واته : **هەموو شەوێك خوا دادەبەزێت بۆ ئاسمانی دونیا** .

---

[1] بۆ تێگەیشتن لەم زاراوانە پێویستە پێناسەیان بکەین، بۆیە بە کورتی دەڵێم :

ـ (**تأويل :** هو صرف اللفظ عن معناه الظاهر إلى معنى مرجوح بغير دليل) .

واته : (**تأويل :**) بریتییە لە : گۆڕینی واتای ووشەکان لە مانا ڕاست و ڕواڵەتەکانیان بۆ واتایەکی دوور و نەگونجاو بە بێ بەڵگە .

ـ (**تفويض :** هو إثبات مجرد اللفظ ، وتفويض العلم بمعناه إلى الله وحده).

واته : (**تفويض**) بریتییە لە : سەلماندنی خوودی ووشەکان بە تەنها و گێڕانەوەی زانینی واتاکانیان بۆ لای خوا بە تەنها .

ـ (**تمثيل :** هو إثبات المثل للشيء ، مشتبهاً له من بعض الوجوه) .

واته : (**تمثيل**) بریتییە لە : سەلماندنی نموونە بۆ شتێك ، کە لە هەندێك رووەوە وەك یەك بن .

ـ (**تعطيل :** هو عدم إثبات الصفات ، أو إثبات بعضها ونفي الباقي) .

(**تعطيل**) بریتییە لە : نە سەلماندنی صیفاتەکانی خوا ، یان سەلماندنی هەندێکیان و نە سەلماندنی باقییەکەی .

هەروەها (ئەهلی سوننە و جەماعە) صیفات و ناوەکانی خوا پاکڕادەگرن لە (**تشبيه**) و (**تكييف**)یش ، کە ئەمە پێناسەکەیانە :

ـ (**تشبيه** : هو إثبات المثل للشيء ، مشتبهاً له من كُل الوجوه) .

واته : (**تشبيه**) بریتییە لە : سەلماندنی نموونە بۆ شتێك ، کە لە هەموو روویەوە وەك یەك بن .

ـ (**تكييف :** هو حكاية كيفية أو صورة ذات الله وصفاته) .

واته : (**تكييف**) بریتییە لە : گێڕانەوەی چۆنێتی یان شێوەی خوودی خوا و صیفاتەکانی .

دادەبەزێت : دابەزینێك كە لایەق بێت بە گەورەیی خواوە ، كە لێكچوواندنی تێدا نی‌یە بە هیچ یەكێك لە دروستكراوەكانی .

پ١٠ / **خوا لە كوێیە** (أين الله) ؟

وەڵام / خوا لە سەر (عەرش)ـە لە سەرووی ئاسمانكانەوە ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى**﴾ [طه : (٥)] .

واتە : خوای میهرەبان لە سەر عەرشە .

واتە : (بەرزبووەتەوە بە سەر عەرشدا) وەكو چۆن لە (صحيح البخاري)دا هاتووە .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی : ((إن الله كتب كتاباً ... فهو عنده فوق العرش)) [متفق عليه / صحيح البخاري رقم : (٧٤٥٤) وصحيح مسلم رقم : ()] .

واتە : خوا كتێبێكی نووسیوە كە لە لای خۆیەتی لە سەر عەرش .

پ١١ / **ئایا خوا لە گەڵ ئێمەدایە** ؟

وەڵام / خوا لە گەڵ ئێمەدایە بە بیستن و بینین و زانستی‌یەوە ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**قَالَ لَا تَخَافَا إِنَّنِي مَعَكُمَا أَسْمَعُ وَأَرَى**﴾ [طه : (٤٦)] .

واتە : [خوای گەورە بە هەردوو پێغەمبەر (موسا و هارون)ی فەرموو بڕۆن بۆ لای فیرعەون و پێیانی] فەرموو : مەترسن چوونكە من لە گەڵتانم دەبیسم و دەبینم .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی : ((إنكم تدعون سميعاً قريباً وهو معكم)) ـ أي بعلمهِ ـ [صحيح البخاري رقم : (٢٩٩٢) وصحيح مسلم رقم : (٢٧٠٤)] .

واتە : ئێوە لە كەسێك دەپاڕێنەوە كە بیسەر و نزیكەلێتانەوە و ئەو لە گەڵتانایە ـ واتە : بە زانستی‌یەوە ـ .

پ١٢ / **ئایا یەكخواپەرستی** (التوحيد) **سوودی چی‌یە** ؟

وەڵام / سوودی یەكخواپەرستی (التوحيد) بریتی‌یە لە : ئاسوودەیی لە سزای خوا لە دوارۆژدا ، و هیدایەت لە دونیادا ، و سڕینەوە و كەفارەتی تاوانەكان ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**الَّذِينَ آمَنُواْ وَلَمْ يَلْبِسُواْ إِيمَانَهُم بِظُلْمٍ أُوْلَئِكَ لَهُمُ الأَمْنُ وَهُم مُّهْتَدُونَ**﴾ [الأنعام : (٨٢)] .

واتە : ئەوانەی كە ئیمان و باوەڕیان هێناوە و شیركیان لە گەڵیدا تێكەڵ نەكردووە ئەوانە ئاسوودەییان بۆ هەیە و هیدایەتدراویشن .

(**بِظُلْمٍ** : واتە : شیرك و هاوەڵبڕیاردان) .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی : ((حق العباد على اللهِ : أنْ لا يعذب من لا يشرِك بِهِ شيئاً)) [متفق عليه / صحيح البخاري رقم : (٢٨٥٦) وصحيح مسلم رقم : (٣٠)] .

واتە : ماف و حەقی عەبدەكان لە سەر خوا ئەوەیە كە : سزای كەسێك نەدات كەوا هیچ شەریكی بۆ خوا ئەنجامنەداوە .

مەرجەكانی وەرگرتن و قبوڵكردنی كردەوە

پ١٣ / ئایا مەرجەكانی وەرگرتن و قبوڵكردنی كردەوە بریتین لە چی ؟

وەڵام / مەرجەكانی وەرگرتن و قبوڵكردنی كردەوە لە لای خوا سێ مەرجن :

١ ـ ئیمان و باوەڕ بوون بە خوا و تەنها پەرستنی (الإيـمان بالله وتوحيده) ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا**﴾ [الكهف : (١٠٧)] .

واتە : ئەوانەی كە باوەڕیان هێناوە و كردەوەی چاكیان ئەنجامداوە چەندین باخیان بۆ هەیە لە فیردەوسدا و میوانداری دەكرین .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی : ((قُلْ آمنت بالله ، ثُم استقم)) [صحيح مسلم رقم : (٣٨)] .

واتە : بڵێ باوەڕم هێناوە بە خوا ، و ئەنجا بەردەوامیش ببە لە سەری .

٢ ـ نیەت پاكی (الإخلاص) : كە بریتییە لە : ئەنجامدانی كردەوە بۆ خوا بە تەنها بە بێ پێش چاوی (رياء) و بە بێ گوێدا دانی خەڵك (سمعة) و ناوبانگ دەركردن ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَّهُ الدِّينَ**﴾ [الزمر : (٢)] .

واتە : خوا بپەرستە و بە نیەت پاكییەوە دین داری بۆ ئەنجام بدە .

٣ ـ بە پێی ئەو شەرعە بێت كە پێغەمبەر (ﷺ) پێی هاتووە (موافقة الشريعة) ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ**﴾ [الحشر : (٧)] .

واتە : ئەوەی كە پێغەمبەر (ﷺ) بۆی هێناون لێی وەرگرن و ئەوەشی كە قەدەغەی كردووە لێتان وازی لێبێنن و خۆپارێزی بكەن لە تاوان و سزای خوا و لێی بترسن چوونكە سزای خوا زۆر توندە .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی :

((من عمِلَ عملاً ليس عليهِ أمرنا فهو رد)) [صحيح مسلم رقم : (١٧١٨)] .

واتە : هەركەسێك هەر كردەوەیەك ئەنجامبدات كە فەرمانی ئێمەی لە سەر نەبێت ئەوا ئەو كردەوەیە ڕەتدەكرێتەوە و قەبوڵ ناكرێت .

شیركی گەورە

پ١ / ئایا گەورەترین تاوان لای خوا بریتییە لە چی ؟

وەڵام / گەورەترین تاوان بریتییە لە شەریك بڕیاردان بۆ خوا ، بەڵگەش خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ**﴾ [لقمان: (١٣)] .

واتە : لوقمان ووتی بە كوڕەكەی لە كاتێكدا كە ئامۆژگاری دەكرد : ئەی كوڕی شیرینم شەریك بۆ خوا بڕیارمەدە چوونكە شیرك گەورەترین ستەم و تاوانە .

وە كاتێ پرسیار كرا لە پێغەمبەری خوا (ﷺ) : ((أي الذنب أعظم ؟ قال : أنْ تجعلَ للهِ نِداً وهو خلقك !)) [متفق عليه / صحيح البخاري رقم : (٤٧٦١) وصحيح مسلم رقم : (٨٦)] .

واتە : ئایا گەورەترین تاوان بریتییە لە چی ؟ پێغەمبەری خوا (ﷺ) فەرمووی : گەورەترین تاوان ئەوەیە كە شەریك و هاوشێواز و هاوەڵ بۆ خوا دابنەیت لە كاتێكدا كە تەنها ئەو تۆی درووست كردووە !

پ٢ / ئایا شیرکی گەورە بریتییە لە چی ؟

وەڵام / شیرکی گەورە بریتی‌یە لە ئەنجامدانی پەرستن بۆ جگە لە خوا ، وەکو دوعا و پاڕانەوە لە غەیری خوا ، وە داوای فریاکەوتن لە مردووەکان یان زیندووانی نادیار ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**وَاعْبُدُواْ اللّهَ وَلاَ تُشْرِكُواْ بِهِ شَيْئًا**﴾ [النساء : (٣٦)] .

واتە : بە تەنها خوا بپەرستن و هیچ شەریکی بۆ ئەنجام مەدەن .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی : ((أكبر الكبائر : الإشراك بالله ...)) [صحيح البخاري رقم : (٦٨٧١)] .

واتە : گەورەترین تاوان لە تاوانە گەورەکان : شیرك ئەنجامدان و هاوەڵبڕیاردانە بۆ خوا .

پ٣ / ئایا شیرك ئەنجامدان بوونی هەیە لە ناو ئەم ئوممەتەدا ؟

وەڵام / بەڵی شیرك ئەنجامدان بوونی هەیە ، بەڵگەش خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللّهِ إِلاَّ وَهُم مُّشْرِكُونَ**﴾ [يوسف : (١٠٦)] . واتە : زۆرینەی خەڵك ئیمان و باوەڕناهێنن ئیللا لە گەڵ ئەوەشدا شەریك و هاوەڵ بڕیاردەرن * .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی : ((لا تقوم الساعةُ حتى تلحق قبائِلٌ من أمتي بالمشركين ، وحتى تعبد الأوثان*)) [صحيح سنن الترمذي رقم : (٢٢١٩)] .

---

* [واتە : زۆرینەی خەڵك لە گەڵ ئەوەدا کە ئیماندار و باوەڕدارن بە پەروەردگارێتی خوا کە چی لە پەرستنیدا شەریك و هاوەڵی بۆ بڕیار دەدەن و کردەوەکانیان شیرکی تێدایە و غەیری خواش دەپەرستن لە گەڵ خوا !!! بۆ زیاتر تێگەیشتن لە واتای ئەم ئایەتە بە پێویستی دەزانم کەوا ووتەی چەند زانایەك بخەمە بەر دەستی خوێنەران :

(عكرمة) سەبارەت بەم ئایەتە : ﴿وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللّهِ إِلاَّ وَهُم مُّشْرِكُونَ﴾ فەرموویەتی : تسألهم من خلقهم ومن خلق السماوات والأرض ؟ فيقولون : الله ، فذلك إيمانهم بالله وهم يعبدون غيره !) تفسير الطبري : (١٣ / ٧٧).

واتە : کە پرسیاریان لێدەکەیت کێ ئێوەی دروست کردووە و کێ ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ؟ دەڵێن : خوا ، ئایا ئەمە ئیمان و باوەڕەکەیانە بە خوا بەڵام لە گەڵ ئەوەشدا غەیری خوا دەپەرستن !!!

وە (مجاهد)یش فەرموویەتی : (إيمانهم قولهم الله خالقنا ويرزقنا ويميتنا ، فهذا إيمان مع شرك عبادتهم غيره) تفسير الطبري (١٣ / ٧٨).

واتە : ئیمانەکەیان بریتی‌یە لەوەی کە دەڵێن : (الله) خوا دروستکارمانە و رزق و رۆزیمان دەدات و دەمانمرێنێت ، ئا ئەمە ئیمانە لە گەڵ شیرکی پەرستنیان بۆ غەیری خوا .

وە (البيضاوي) فەرموویەتی : ﴿وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللّهِ﴾ في إقرارهم بوجوده وخالقيته ، ﴿إِلاَّ وَهُم مُّشْرِكُونَ﴾ بعبادة غيره) تفسير البيضاوي : (٣ / ٣١١)]

واتە : ئیمانی زۆرینەیان بە خوا بریتی‌یە لە دانپێنان و باوەڕبوونیان بە بوون و دروستکارێتی خوا ، وە شەریك و هاوەڵ بڕیاردانەکەیان لەوەدایە کە غەیری خوا دەپەرستن .

بەوەی کە هاوار دەکەنە غەیری خوا و لە غەیری خوا دەپاڕێنەوە و هانای بۆ لا دەبەن و داوای فریاکەوتنی لێدەکەن و سوێند بە غەیری خوا دەخۆن و حەیوان بۆ غەیری خوا سەردەبڕن و پشتی پێدەبستن و ئومێدی دەستکەوتنی خێریان لێی هەیە و لێشی دەترسن و تەواف بە دەوری قەبر و شەخص و مەزارگاکاندا دەکەن و ... هتد لە جۆرەکانی شەریك ئەنجامدان بۆ خوای تەنها و بێ شەریك ! وەرگێڕ .

* [الأوثان : بریتی‌یە لەو شتانەی کە جگە لە خوا دەپەرسترێن ، چ بت بێت یان قەبر بێت یان مەرقەد و مەزارگا بێت یان شەخص و دار و بەرد بێت یان مرۆڤێکی زیندوو یان مردوو بێت .

کەواتە : زاراوەی (الأوثان : جمع وثن) گشتی تر و بەرفراوان ترە لە زاراوەی (الأصنام : جمع صنم) ، چوونکە (صنم) تەنها بۆ وێنە و پەیکەر بەکار دەهێنرێت ، بەڵام (وثن) هەموو ئەو شتانە دەگرێتەوە کەوا جگە لە خوا دەپەرسترێن چ (صنم : وێنە و

واتـه : قيامـەت هەڵناسـێت تـاوەكو هەنـدێك تیرەوهـۆز لـە ئوممەتەكەمـدا خۆیـان نەگەیەننـە موشـریك و هاوەڵبڕیاردەرەكان ، و تاوەكو بت و هاوشێوەكانی نەپەرستن .

پ٤ / **ئایا حوكمی دوعا و پاڕانەوە لە مردووەكان یان لە كەسانی نادیار چییە ؟**

وەڵام / دوعا و پاڕانەوە لە مردووەكان یان لە كەسانی نادیار بەشێكە لە شیركی گەورە ، خوای پایەبـەرز فەرموویەتی : ﴿**وَلاَ تَدْعُ مِن دُونِ اللّهِ مَا لاَ يَنفَعُكَ وَلاَ يَضُرُّكَ فَإِن فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذًا مِّنَ الظَّالِمِينَ**﴾ [يونس : (١٠٦)] .

واتە : داوا مەكە لە جگە لە خوا و لـێی مەپاڕێرەوە كە نە سوودت پـێدەگەیەنێت و نە زیـان ، وە ئەگـەر ئەمـەت كـرد - واتـە : ئەگـەر هـاوارت كـردە غـەیری خـوا و لـێی پاڕایتـەوە - ئـەوا تـۆ لـە سـتەمكارە هاوەڵبڕیاردەرەكانی .

(**الظَّالِمِينَ** : أي الـمشركين ، واتە : لە موشریك و هاوەڵبڕیاردەرەكانی) .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی :

((من مات وهو يدعو مِن دون الله نِـداً دخلَ الـنار)) [صحيح البخاري رقم : (٤٤٩٧) وصحيح مسلم رقم : (٩٢)] .

واتە : هەركەسێك بمرێت لە كاتێكدا كە شەریك و هاوشـێوازێكی بـۆ خـوا دانابێـت و هـاواری تێكردبێـت و لـێی پاڕابێتەوە ئەوا دەچێتە ناو ئاگری دۆزەخەوە .

پ٥ / **ئایا دوعا و پاڕانەوە پەرستن و عیبادەتە ؟**

وەڵام / بەڵێ دوعا و پاڕانەوە پەرستن و عیبادەتە ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ**﴾ أي ذليلين [غافـر : (٦٠)] .

واتە : پەروەردگارتان فەرموویەتی : ئێوە داوام لـێبكەن و لێم بپاڕێنـەوە منـیش وەڵامتـان دەدەمـەوە و دوعاكانتان گیرا دەكەم ، ئا ئەوانەی كەوا خۆیان بە گەورە دادەنێن لە ئاستی دوعا و پاڕانەوە و پەرستنی خوا ئا ئەوانە دەچنە ناو جەهەنم و دۆزەخەوە بە سەرشۆڕییەوە .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی :

((الدعاءُ هو العِـبادة)) [صحيح سنن الترمذي رقم : (٢٩٦٢)] .

واتە : دوعا و پاڕانەوە بریتـییە لە پەرستن و عیبادەت .

پ٦ / **ئایا مردووەكان گوێیان لە دوعا و پاڕانەوە هەیە ؟**

وەڵام / نەخێر گوێیان لـێی نییە ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی :

١ - ﴿**إِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَى**﴾ [النمل : (٨٠)] .

واتە : تۆ ناتوانێك هیچ شتێك بدەیت بە گوێی مردووەكاندا .

٢ - ﴿**وَمَا أَنتَ بِمُسْمِعٍ مَّن فِي الْقُبُورِ**﴾ [فاطر : (٢٢)] .

واتە : تۆ ناتوانێك هیچ شتێك بدەیت بە گوێی ئەوانەی كە لە قەبردان .

پەیكەر) بێت یان هەر شتێكی تر بێت وەكو دار و بەرد و قەبر و شەخص و ... هتد] بڕوانە : (القول الـمفيد على كتاب التوحيد لابن العثيمين ص : ١٥٠ و ٢٧٠) ، وەرگێڕ .

جۆرەكانی شیركی گەورە

پ٧ / ئایا داوای فریاكەوتن بكەین لە كەسانی مردوو یان لە كەسانی نادیار ؟

وەڵام / داوای فریاكەتنیان لێناكەین [چوونكە ئەمە شیرك و هاوەڵبریاردانە] ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی :

١ ـ ﴿**وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللّهِ لاَ يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ * أَمْواتٌ غَيْرُ أَحْيَاء وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ**﴾ [النحل : (٢٠ ـ ٢١)] .

واتە : ئەوانەی كە هاواریان تێدەكرێت جگە لە خوا هیچ شتێك دروست ناكەن بەڵكو خۆشیان دروست دەكرێن * ئەوانە مردوون و زیندوو نین و ناشزانن و هەست ناكەن كەی زیندوو دەكرێنەوە .

٢ ـ ﴿**إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ**﴾ [الأنفال : (٩)] .

واتە : لە كاتێكدا كە ئێوە داوای فریاكەوتنتان دەكرد لە خوای پەروەردگارتان و ئەویش وەڵامی دانەوە و فریاتان كەوت .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی :

((یا حي یا قیوم برحمتك أستغیث)) [صحیح سنن الترمذي رقم : (٣٥٢٤)] .

واتە : ئەی خوای زیندوو و بە ئاگا بە ڕەحم و میهرەبانیت داوای فریاكەوتنت لێدەكەم .

پ٨ / ئایا دروستە داوای یارمەتی بكەیت لە غەیری خوا ؟

وەڵام / نەخێر داوای یارمەتی كردن لە غەیری خوا دروست نییە [چوونكە شیرك و هاوەڵبریاردانە] ، بەڵگەش خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**إِيَّاكَ نَعْبُدُ وإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ**﴾ [الفاتحة : (٥)] .

واتە : ئەی خوایە تەنها تۆ دەپەرستین و تەنها داوای یارمەتیش لە تۆ دەكەین .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی : ((إذا سألت فاسأل الله ، وإذا استعنت فاستعن بالله)) [صحیح سنن الترمذي رقم : (٢٥١٦)] .

واتە : ئەگەر داوات كرد ئەوا تەنها داوا لە خوا بكە ، وە ئەگەر داوای یارمەتیت كرد ئەوا تەنها داوای یارمەتی لە خوا بكە .

پ٩ / ئایا داوای یارمەتی لە كەسانی زیندوو بكەین ؟

وەڵام / بەڵێ لەو شتانەدا كە توانایان بە سەریدا هەیە ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**وَتَعَاوَنُواْ عَلَى الْبرِّ وَالتَّقْوَى**﴾ [المائدة : (٢)] .

واتە : هاوكاری یەكتر بكەن و یارمەتی یەكتر بدەن لە سەر چاكەكاری و خۆپارێزی كردن لە تاوان .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی : ((والله في عون العبد ما كان العبد في عون أخيه)) [صحیح مسلم رقم : (٢٦٩٩)] .

واتە : خوا لە یارمەتی عەبدەكەیدایە تاوەكو عەبد لە یارمەتی دانی براكەیدا بێت .

پ١٠ / ئایا نەزر كردن بۆ غەیری خوا دروستە ؟

وەڵام / نەخێر نەزر كردن دروست نییە ئیللا بۆ خوا نەبێت ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**رَبِّ إِنِّي نَذَرْتُ لَكَ مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا**﴾ [آل عمران : (٣٥)] .

واته : ئەی پەروەردگارم من ئەو منداڵەی کە لە سکمدایە کردوومە بە نەرز بۆ تۆ بۆ ئەوەی خزمەتی دین و ماڵەکەی تۆ بکات .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی : ((من نذَر أنْ يطيع اللهَ فلْيطِعه ، ومن نذَر أنْ يعصيه فلا يعصِهِ)) [صحيح البخاري رقم : (٦٦٩٦)] .

واته : هەرکەسێك نەزری کرد بۆ ئەوەی گوێڕایەڵی خوا بکات و کارێکی چاك ئەنجام بدات ئەوا با گوێڕایەڵی خوا بکات و ئەنجامی بدات ، وە هەرکەسێك نەزری کرد بۆ ئەوەی کە سەرپێچی فەرمانی خوا بکات و تاوان ئەنجام بدات ئەوا با سەرپێچی نەکات و تاوان ئەنجام نەدات .

پ١١ / ئایا حەیوان سەربڕین بۆ غەیری خوا دروستە ؟

وەڵام / نەخێر حەیوان سەربڕین بۆ غەیری خوا دروست نییە .

بەڵگەش خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ**﴾ [الكوثر : (٢)] .

واته : نوێژ بکە بۆ خوای پەروەردگارت و حەیوانی بۆ سەربڕە .

(**انْحَرْ** : أي اذبح لله ، واته : حەیوان سەربڕە بۆ خوا بە تەنها) .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی :

((لعن اللهُ من ذَبح لغير الله)) [صحيح مسلم رقم : (١٩٧٨)] .

واته : لەعنەتی خوا لەو کەسەی کە حیوان سەردەبڕێت بۆ غەیری خوا .

پ١٢ / ئایا طەواف بکەین بە دەوری قەبردا بە مەبەستی ئەوەی کە لە خوا نزیکمان بکەنەوە ؟

وەڵام / نەخێر طەواف ناکەین ئیللا بە دەوری کەعبەدا نەبێت [چوونکە طەواف کردن بە دەوری قەبردا شیرکە] ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**وَلْيَطَّوَّفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ**﴾ [الحج : (٢٩)] .

واته : با طەواف بکەن بە دەوری ماڵی خوادا کەوا پێشینەترین مزگەوتە .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی :

((من طاف بالبيت سبعاً وصلى ركعتين كان كعتق رقبة)) [صحيح سنن ابن ماجه رقم : (٢٩٥٦) - وسلسلة الأحاديث الصحيحة رقم : (٢٧٢٥) -] .

واته : هەرکەسێك (٧) حەوت جار طەواف بکات بە دەوری ماڵی خوادا و (٢) دوو رکعات نوێژ بکات ئەوا وەکو ئەوە وایە کە کۆیلەیك ئازاد بکات .

پ١٣ / ئایا حوکمی جادوو (سیحر) کردن چییە ؟

وەڵام / جادوو (سیحر) کردن بەشێکە لە کوفر و بێباوەڕی ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**وَلَكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُواْ يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ**﴾ [البقرة : (١٠٢)] .

واته : بەڵکو شەیتانەکان کوفریان کردووە کە خەڵکیان فێری جادوو (سیحر) کردن دەکرد .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی : ((اجتِنبوا السبع الموبقات : الشرك بالله ، والسحر ...)) [صحيح البخاري رقم : (٢٧٦٦) وصحيح مسلم رقم : (٨٩)] .

واته : خۆتان بەدوور ڕابگرن لەو حەوت تاوانە فەوتێنەرانەی کە مرۆڤ لەناو دەبەن : شەریك بڕیاردان بۆ خوا ، و سیحر کردن ...

پ١٤ / **ئایا فاڵچییان و هەواڵدەران لە زانستی غەیب بە ڕاست بخەینەوە ؟**

وەڵام / نەخێر بە ڕاستیان ناخەینەوە و بە ڕاستیان نازانین ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**قُل لَّا يَعْلَمُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ**﴾ [النمل : (٦٥)] .

واتە : ئەی پێغەمبەر پێیان بڵێ : کەس لە نێو ئاسمانەکان و زەویدا غەیب نازانێت ئیللا خوا (**اللّه**) نەبێت .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی : ((من أتى عرافاً أو كاهناً ، فصدقه بما يقولُ ، فقد كفر بما أُنزِلَ على **محمد**)) [صحيح رواه أحمد : (٢ / ٤٢٩) ، صححه الألباني في صحيح الترغيب والترهيب رقم : (٣٠٤٧)] .

واتە : هەرکەسێك بچێتە لای فاڵچی‌یەك یان هەواڵدەرێك بە غەیب و باوەڕی پێبکات لەو قسانەی کە دەیکات ئەوا بە تەئکیدی کوفری کردووە بەو قورئانەی کە دابەزیوە بۆ سەر محمد (ﷺ) .

پ١٥ / **ئایا کەس لە غەیب دەزانێت ؟**

وەڵام / نەخێر کەس لە غەیب نازانێت ئیللا کەسێك نەبێت لە پێغەمبەران کەوا خوا غەیبی پێشان دابێت و هێنابێتی‌یە پێش چاوی ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا * إِلَّا مَنِ ارْتَضَى مِن رَّسُولٍ**﴾ [الجن : (٢٦ ـ ٢٧)] .

واتە : خوا زانایە بە غەیب و پەنهانی‌یەکان و کەسیش لە غەیب ئاگادار ناکاتەوە و پێشانی نادات ئیللا مەگەر کەسێك نەبێت کە لێی ڕازی بێت لە پێغەمبەران .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی : ((لا يعلم الغيب إلا الله)) [حسن رواه الطبراني رقم : (٦١٢٢)] .

واتە : کەس غەیب نازانێت ئیللا خوا (**اللّه**) نەبێت .

پ١٦ / **ئایا دەزوو و بەن و حەڵقە لە دەست بکەین بە مەبەستی شیفا و چارەسەر وەرگرتن لێیانەوە ؟**

وەڵام / نەخێر لە دەستیان ناکەین ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**وَإِن يَمْسَسْكَ اللّهُ بِضُرٍّ فَلاَ كَاشِفَ لَهُ إِلاَّ هُوَ**﴾ [الأنعام : (١٧)] .

واتە : ئەگەر خوا زەرەر و زیانێکت پێبگەیەنێت ئەوا کەس ناتوانێت لایبات لە سەرت ئیللا خوا خۆی نەبێت .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی :

((من علق تميمةً فقد أشرك)) [صحيح رواه أحمد : (٤ / ١٥٦) ، صححه الألباني في سلسلة الأحاديث الصحيحة رقم : (٤٩٢)] .

واتە : هەرکەسێك چاوەزارێك هەڵواسێت ئەوا شیرکی ئەنجامداوە .

(التميمة : بریتی‌یە لە مووروو یان بەردی دەریا هەڵدەواسرێت ـ بە قەد لاشە و سەیارە و ئاژەڵ و خانوودا ـ بە مەبەستی خۆپارێزی کردن لە چاوی پیس) .

پ١٧ / ئایا حوكمی كردەوە كردن بەو یاسایانەی (قانون و دەستور) كەوا پێچەوانەی ئیسلامن چییە ؟

وەڵام / كردەوە كردن بەو یاسایانەی (قانون و دەستور) كەوا پێچەوانەی ئیسلامن كوفر و بێباوەڕییە ئەگەر بە دروست و ئاسایی بزانێت یان ئەگەر باوەڕت وابێت كەوا كردەوە پێكردنی چاكە و شیاوە ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَا أَنزَلَ اللّهُ فَأُوْلَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ**﴾ [المائدة : (٤٤)] .

واتە : هەركەسێك حوكم نەكات بەو دینەی كەوا خوا دایبەزاندووە و ناردوویەتی بۆ محمد (ﷺ) ئەوا ئەو كەسانە كافر و بێباوەڕن .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی : ((وما لَم تحكُم أئمتهم بكتاب الله ويتخيروا مِما أنزل الله ، إلا جعلَ الله بأسهم بينهم)) [صحيح سنن ابن ماجه رقم : (٤٠١٩) ـ وسلسلة الأحاديث الصحيحة رقم : (١٠٦) ـ] .

واتە : وە ئەگەر پێشەوا و كاربەدەستەكانیان حوكم نەكەن بە كتێبەكەی خوا (قورئان) و خۆیان بە ئازاد بزانن لە پەیڕەوكردن یان نەكردنی ئەو دینەی كە خوا دایبەزاندووە و بە ئارەزووی خۆیان لێی هەڵبژێرن ئیللا خوا ناڕەحەتی و ناكۆكی دەخاتە نێوانیانەوە .

پ١٨ / ئایا چۆن وەڵامی ئەم پرسیارەی شەیتان بدەینەوە : كێ خوای دروست كردووە ؟

وەڵام / ئەگەر شەیتان بەم پرسیارە وەسوەسەی كرد بۆ كەسێك ئەوا با پەنابگرێت بە خوا ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**وَإِمَّا يَنزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ**﴾ [فصلت : (٣٦)] .

واتە : ئەگەر شەیتان وەسوەسەی بۆت كرد و خراپەی بۆت ڕازاندەوە و تەمبەڵی كردیتەوە لە چاكەكردن و هانی دایت بۆ تاوان كردن ئەوا پەنا بگرە بە خوا چوونكە خوا بیسەر و زانایە .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فێریكردووین كەوا فێڵی شەیتان ڕەتبكەینەوە و بڵێین : ((آمنت باللهِ ورسلِهِ ، اللهُ أحد ، اللهُ الصمد ، لَم يلِد ، ولَم يولَد ، ولَم يكُن لَه كُفُواً أحد)) .

واتە : ئیمانم هەیە بە خوا و پێغەمبەرانی ، خوا تەنهایە ، خوا پێویستی بە كەس نییە و هەموو دروستكراوێكیش پێویستی بەو هەیە ، لە كەس نەبووە ، و كەسیشی لێ نەبووە ، و هیچ هاوشێواز و هاووێنەی نییە .

ئەنجا با سێ جار تف بكات بە لای چەپیدا ، و پەنا بگرێت بە خوا لە شەیتان ، و وازیش بێنێت لەو وەسوەس و گومانە و بیری لێنەكاتەوە ، ئەمانە هەمووی ئەو وەسوەسەیە ناهێڵێت .

ئەمە پوختەی ئەو فەرموودە صەحیحانەیە كە لەم بارەیەوە هاتووە لە (صحيح البخاري رقم : (٣٢٧٦) وصحيح مسلم رقم : (١٣٤) ومسند أحمد رقم : (٢٥٠٠٦) وصحيح أبي داود رقم : (٤٧٢٢))دا .

پ١٩ / ئایا زەرەر و زیانەكانی شیركی گەورە بریتین لە چی ؟

وەڵام / شیركی گەورە دەبێتە هۆی مانەوە لە ئاگری دۆزەخدا بە هەتاهەتایی ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی: ﴿**إِنَّهُ مَن يُشْرِكْ بِاللّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللّهُ عَلَيهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنصَارٍ**﴾ [المائدة : (٧٢)] .

واته : هەرکەسێك شیرك بکات و شەریك بۆ خوا بڕیار بدات ئەوا بە تەئکیدی خوا بەهەشتی لێ حەرام و قەدەغە دەکات و جێگای مانەوەی ئاگری دۆزەخە و شەریك بۆ خوا بڕیاردەران و ستەمکاران کەس نیە پشتگیریان لێ بکات و سەریان بخات .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی : ((ومن لَقِي اللهَ يشرِك بِهِ شيئاً دخلَ النـار)) [صحيح مسلم رقم : (٩٣)] .

واته : هەرکەسێك بگات بە خوا و شیرکی ئەنجام دابێت بۆ خوا بە هەر شتێك ئەوا دەچێتە ئاگرەوە .

پ٢٠ / **ئایا کردەوەی چاك سوودی هەیە لە گەڵ شیرکدا ؟**

وەڵام / نەخێر کردەوە هیچ سوودی نیە لە گەڵ شیرکدا ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**وَلَوْ أَشْرَكُواْ لَحَبِطَ عَنْهُم مَّا كَانُواْ يَعْمَلُونَ**﴾ [الأنعام : (٨٨)] .

واته : ئەگەر شیرك ئەنجامبدەن هەموو ئەو کردەوانەی کە کردوویانە هەڵدەوەشێتەوە .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی : ((قال اللهُ تعالى : أنا أغنى الشركاء عن الشرك ، من عمِلَ عملاً أشرك معي فيه غيري تركته وشِركَه)) [صحيح مسلم رقم : (٢٩٨٥)] .

واته : خوای پایەبەرز فەرموویەتی : من دەوڵەمەندترینی شەریکەکانم لە ئاستی ئەو شیرکە ، هەرکەسێك هەر کردەوەیەکی کردووە و کەسێکی تری لە گەڵ مندا کردووە بە شەریك تێیدا ئەوا من وازی لێدێنم خۆی و شیرکەکەشی .

شیرکی بچووك

پ١ / **ئایا شیرکی بچووك بریتیە لە چی ؟**

وەڵام / شیرکی بچووك بریتیە لە ریا ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**فَمَن كَانَ يَرْجُو لِقَاء رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا**﴾ [الكهف : (١١٠)] .

واته : هەرکەسێك ئومێدی ئەوەی هەیە کە بگاتە خوای پەروەردگاری ئەوا با کردەوەی چاکە بکات و لە پەرستنی پەروەردگاریدا کەس نەکات بە شەریکی .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی :

((إن أخوف ما أخاف عليكم الشرك الأصغر : الرياء)) [صحيح رواه أحمد : (٥ / ٤٢٨) ، صححه الألباني في سلسلة الأحاديث الصحيحة رقم : (٩٥١)] .

واته : ترسناکترین شت کە لێی بترسم تووشتان ببێت شیرکی بچووکە کە : (ریا)یە .

وە بەشێکە لە شیرکی بچووك ووتەی ئەو کەسەی کە دەڵێت : ئەگەر خوا و فلان نەبوایەت ..

یان دەڵێت : ئەگەر خوا و تۆ ویستان لێ بێت .

پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی :

((لا تقولوا : ما شاء اللهُ وشاء فلان ، ولكن قولوا : ما شاء اللهُ ثُم شاء فلان)) [صحيح أبي داود رقم : (٤٩٨٠)] .

واته : مەڵێن : ئەگەر خوا ویستی لێ بێت و فلان ویستی لێ بێت ، بەڵکو بڵێن : ئەگەر خوا ویستی لێ بێت پاشان فلان ویستی لێ بێت .

پ٢ / ئايا سوێند خواردن بە غەیری خوا دروستە ؟

وەڵام / نەخێر سوێند خواردن بە غەیری خوا دروست نییە ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**قُلْ بَلَى وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ**﴾ [التغابن : (٧)] .

واتە : ئەی پێغەمبەر پێیان بڵێ : بەڵێ سوێند بە خوای پەروەردگارم زیندوو دەکرێنەوە .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی :

((من حلف بغير الله فقد أشرك)) [صحيح رواه أحمد : (٢ / ٣٤ ، ٨٦) ، صححه الألباني في صحيح أبي داود رقم : (٣٢٥١)] .

واتە : هەرکەسێك سوێند بخوات بە غەیری خوا ئەوا شیرکی کردووە .

هەروەها پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی :

((من كان حالفاً فلْيحلِف بالله أو ليصمت)) [صحيح البخاري رقم : (٢٦٧٩)] .

واتە : هەرکەسێك سوێندی خوارد ئەوا با سوێند بە خوا بخوات یاخود با بێدەنگ بێت .

تەوەسول و داوای شەفاعەت و تکاکردن

پ١ / ئایا بە چی تەوەسول بکەین لە لای خوا ؟

وەڵام / تەوەسول هەیەتی جائیز و دروستە ، و هەشیەتی قەدەغەکراو و رێپێنەدراوو :

١ ـ تەوەسولی جائیز و داواکراو (**التوسل المشروع**) بریتییە لە : تەوەسوك کردن بە ناو و صیفەتەکانی خوا و کردەوەی چاکەوە .

خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**وَلِلّهِ الأَسْمَاء الْحُسْنَى فَادْعُوهُ بِهَا**﴾ [الأعراف : (١٨٠)] .

واتە : ناوە چاك و جوانەکان تەنها شایستەی خوان بۆیە بەو ناوانە داوا لە خوا بکەن و بە خاتری ئەو ناوانە لە خوا بپاڕێنەوە .

هەروەها خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ اتَّقُواْ اللّهَ وَابْتَغُواْ إِلَيهِ الْوَسِيلَةَ**﴾ [المائدة : (٣٥)] .

واتە : ئەی ئەو کەسانەی کە ئیمانتان هێناوە لە خوا بترسن و خۆتانی لێنزیك بکەنەوە بە گوێڕایەڵی کردنی و کردەوە کردن بەوەی کە پێی ڕازییە .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی : ((أسألك بكُل اسمٍ هو لك)) [صحيح رواه أحمد رقم : (١ / ٣٩١) ، صححه الألباني في سلسلة الأحاديث الصحيحة رقم : (١٩٩)] .

واتە : خوایە داوات لێدەکەم لە بەر خاتری هەموو ئەو ناوانەی کە هەتە .

هەروەها پێغەمبەر (ﷺ) فەرمووی بەو صەحابییەی ـ کە داوای لێکرد لە گەڵیدا بێت لە بەهەشتدا ـ : ((أعِني على نفسك بكثرة السجود)) [صحيح مسلم رقم : (٤٨٩)] .

واتە : هاوکاریم بکە بۆ خۆت بە سوجدە زۆر بردن .

(بكثرة السجود : واتە : بە نوێژکردن کە بەشێکە لە کردەوەی چاکە) .

وە دروستە تەوەسول بکەیت بە خۆشەویستی خۆمان و خۆشەویستی خوا بۆ پێغەمبەر (ﷺ) و پیاوچاکان .

* وە بۆ زانیاری زیاتر لە وردەکاریەکان و بەڵگەکانی ئەم بابەتە بگەڕێرەوە بۆ کتێبی : (**التوسل وأحكامه وأنواعه**) دانانی شێخ ئەلبانی رەحمەتی خوای لێبێت .

وە بەڵگەیەکی تر بۆ دروستێتی تەوەسول کردن بە کردەوەی چاکە بریتییە لە : چیرۆك و بەسەرهاتی هاوەڵانی ئەشکەوتەکە (أصحاب الغار) کەوا ـ لە دوای داخستنی دەرگاکەی ـ تەوەسولیان کرد بە کردەوە چاکەکانیان و بە هۆی ئەوەوە خوا دەرگای لێیان کردەوە ﴿هەریەکێك لەو سێ پیاوە ووتی : خوایە لە بەر خاتری ئەو کردەوەیەم (...) کە تەنها بۆ تۆ ئەنجامم داوە ئەم دەرگایەمان لێ‌بکەرەوە﴾ .

٢ ـ تەوەسولی ڕێ‌پێ‌نەدراو (**التوسل الممنوع**) : کە بریتییە لە : پاڕانەوە لە مردووەکان (دوعا و هانا بۆ لا بردنیان) و داوای پێداویستییەکان لێیان ، وەکو چۆن لە ڕۆژگاری ئەمڕۆدا هەیە ، ئەمەش شیرکی گەورەیە ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**وَلاَ تَدْعُ مِن دُونِ اللّهِ مَا لاَ يَنفَعُكَ وَلاَ يَضُرُّكَ فَإِن فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذًا مِّنَ الظَّالِمِينَ**﴾ [يونس : (١٠٦)] .

واتە : هاوار مەکەرە جگە لە خوا و لێی مەپاڕێرەوە کە نە دەتوانێت سوودت پێ‌بگەیەنێت و نە زیان ، وە ئەگەر ئەمەت کرد ـ واتە : ئەگەر هاوارت کردە غەیری خوا و لێی پاڕاییتەوە ـ ئەوا تۆ لە ستەمکارە هاوەڵبڕیاردەرەکانی .

(**الظَّالِمِينَ** : أي الـمشركين ، واتە : لە موشریك و هاوەڵبڕیاردەرەکانی) .

٣ ـ بەڵام تەوەسول بە خاتری پێغەمبەر (ﷺ) وەکو ئەوەی بڵێیت : (خوای پەروەردگار لە بەر خاتری پێغەمبەر (ﷺ) شیفام بدە) ئەمە بیدعەیە چوونکە :

ـ صەحابە ئەمەیان نەکردووە ،

ـ وە عومەر (رضي الله عنه) تەوەسولی کرد بە دوعای (عەباس)ەوە لە کاتێکدا کە زیندوو بوو ، وە تەوەسولی نەکرد بە پێغەمبەرەوە (ﷺ) لە دوای مردنی ،

ـ هەروەها ئەم تەوەسولە هەندێك جار سەردەکێشێت بۆ شیرك ئەنجامدان ، ئەمەش کاتێك روودەدات ئەگەر باوەڕی وابێت کەوا خوا پێویستی بە واسیطەی بەشەر و مرۆڤ هەیە وەکو و فەرمانبەر و کاربەدەستەکان ، چوونکە ئەمە لێکچوواندی (تشبيه) دروستکار (خالق)ی تێدایە بە دروسکراو (مەخلوق) .

پ٢ / **ئایا دوعا و پاڕانەوە پێویستی بە** واسیطەی **مرۆڤ هەیە** ؟

وەڵام / نەخێر دوعا و پاڕانەوە پێویستی بە واسیطەی مرۆڤ نییە ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ**﴾ [البقرة : (١٨٦)] .

واتە : ئەی پێغەمبەر ئەگەر بەندەکانم پرسیاری منیان لێکردیت ئەوا من نزیکم لێیانەوە .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی : ((إنكم تدعونَ سميعاً قريباً وهو معكم)) ـ أي بعلمِهِ ـ [صحيح البخاري رقم : (٢٩٩٢) وصحيح مسلم رقم : (٢٧٠٤)] .

واتە : ئێوە لە کەسێك دەپاڕێنەوە کە بیسەر و نزیکەلێتانەوە و ئەو لە گەڵتانایە ـ واتە : بە زانستییەوە ـ .

پ٣ / **ئایا دروسته** (جائیزه) **داوای دوعا بكەیت لە كەسانی زیندوو ؟**

وەڵام / بەڵێ دروستە داوای دوعا بكەیت لە كەسانی زیندوو نەك مردوو .

خوای پایەبەرز قسەی لە گەڵ پێغەمبەردا (ﷺ) كردووە لە كاتێكدا كە پێغەمبەر (ﷺ) زیندوو بووە و پێی فەرمووە : ﴿**وَاسْتَغْفِرْ لِذَنبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ**﴾ [محمد : (١٩)] .

واتە : ئەی پێغەمبەر داوای لێخۆشبوون بكە بۆ تاوانەكانی خۆت و پیاوانی ئیماندار و ژنانی ئیمانداریش .

وە لەو فەرموودە صەحیحەدا كە (الترمذي) گێڕاویەتەوە هاتووە : ((أن رجلاً ضرير البصر أتى النبي ﷺ فقال : أدع الله أنْ يعافيني ...)) [صحيح سنن الترمذي رقم : (٣٥٧٨)] .

واتە : پیاوێكی نابینا (كە چاوی كوێر بوو) هات بۆ لای پێغەمبەر (ﷺ) و ووتی : ئەی پێغەمبەری خوا (ﷺ) دوعام بۆ بكە و لە خوا بۆم بپاڕێرەوە كەوا چاوم چاك بكاتەوە ...

پ٤ / **ئایا** واسیطەی **پێغەمبەر** (ﷺ) **بریتییە لە چی ؟**

وەڵام / واسیطەی پێغەمبەر (ﷺ) بریتییە لە گەیاندنی دین و بەرنامەكەی خوا بۆ بەندەكانی ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ**﴾ [المائدة : (٦٧)] .

واتە : ئەی پێغەمبەری خوا ئەوە بگەیەنە كە بۆت دابەزیووە لە پەروەردگارتەوە .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی : ((اللهم اشهد)) جواباً لقول الصحابة : (نشهد أنك قد بلغت) [صحيح مسلم رقم : (١٢١٨)] .

واتە : كاتێك كە صەحابەكان بە پێغەمبەریان (ﷺ) فەرموو : (ئێمە شایەتی دەدەین كەوا تۆ دین و پەیامەكەی خوات گەیاند) پێغەمبەریش (ﷺ) فەرمووی : خوایە تۆیش شاهید بە لەسەر ئەمە .

پ٥ / **ئایا داوای شەفاعەت و تكای پێغەمبەری خوا (ﷺ) لە كێ بكەین ؟**

وەڵام / داوای تكا و شەفاعەتی پێغەمبەر (ﷺ) لە خوا دەكەین ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**قُل لِّلَّهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا**﴾ [الزمر : (٤٤)] .

واتە : ئەی پێغەمبەر پێیان بڵێ شەفاعەت هەمووی هی خوایە .

وە پێغەمبەر (ﷺ) صەحابییەكەی فێركرد كەوا بڵێت : ((اللهم شفعه فِي)) [صحيح سنن الترمذي رقم : (٣٥٧٨)] .

واتە : خوایە پێغەمبەر (ﷺ) بكە بە شەفاعەتكار و تكاكارم .

هەروەها پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی : ((إني اختبأت دعوتي شفاعةً يوم القيامة لمن مات من أمتي لا يشرك بالله شيئاً)) [صحيح مسلم رقم : (١٩٨)] .

واتە : من دوعا تایبەتە گیراكەم هەڵگرتووە بۆ تكا و شەفاعەت كردن لە ڕۆژی قیامەتدا بۆ ئەو كەسانەی كەوا لە ئوممەتەكەم دەمرن و هیچ شیرك ئەنجام نادەن بۆ خوا .

پ٦ / **ئایا داوای تكا و شەفاعەت بكەین لە كەسانی زیندوو ؟**

وەڵام / داوای تكا و شەفاعەت لە كەسانی زیندوو دەكەین بۆ كاروبارەكانی دونیا ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**مَّن يَشْفَعْ شَفَاعَةً حَسَنَةً يَكُن لَّهُ نَصِيبٌ مِّنْهَا وَمَن يَشْفَعْ شَفَاعَةً سَيِّئَةً يَكُن لَّهُ كِفْلٌ مِّنْهَا**﴾ - أي نصيب من وزرها - [النساء : (٨٥)] .

واتە : هەرکەسێك تکا و شەفاعەتێکی چاك بکات ـ لە دونیادا ـ ئەوا بەشێك لە شەفاعەتی بۆ هەیە ـ لە قیامەتدا ـ ، وە هەرکەسێك شەفاعەتێکی خراپ بکات ـ لە دونیادا ـ ئەوا بەشێك لە تاوانی ئەو شەفاعەتەی بۆ هەیە ـ لە قیامەتدا ـ .

وە پێغەمبەر (ﷺ) صەحابییەکەی فێرکرد کەوا بڵێت : ((اشفَعوا تؤجروا)) [صحيح البخاري رقم : (١٤٣٢) وصحيح مسلم رقم : (٢٦٢٧)] .

واتە : تکا و واسیطە و شەفاعەت بکەن ـ بۆ کەسانی تر لە کاری خێر و چاکەدا ـ ئەوا پاداشتان دەدرێتەوە .

پ٧ / ئایا زیادە بخەینە سەر مەدح و وەسف کردنی پێغەمبەر (ﷺ) ؟

وەڵام / نەخێر زیادە ناخەینە سەر مەدح و وەسف کردنی پێغەمبەر (ﷺ) ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَى إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ فَمَن كَانَ يَرْجُو لِقَاء رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا**﴾ [الكهف : (١١٠)] .

واتە : ئەی پێغەمبەر پێیان بڵێ : من تەنها مرۆڤێکم وەکو ئێوە بەڵام من (وەحی / نیگا)م بۆ دێت کەوا پەرستراوەکەی ئێوە تەنها یەك پەرستراوە ، جا هەرکەسێك ئومێدی ئەوەی هەیە کە بگاتە خوای پەروەردگاری ئەوا با کردەوەی چاکە بکات و لە پەرستنی پەروەردگاریدا کەس نەکات بە شەریکی .

وە پێغەمبەر (ﷺ) صەحابییەکەی فێرکرد کەوا بڵێت : ((لا تطروني كما أطرت النصارى عيسى ابن مريم ، فإنما أنا عبد فقولوا : عبد الله ورسوله)) ـ الإطراء : هو المبالغة في المدح ـ [صحيح البخاري رقم : (٣٤٤٥)] .

واتە : زیادەڕەوی مەکەن لە مەدح و وەسف کردنمدا وەکو چۆن گاورەکان (نصارى) زیادەڕەوییان کرد لە وەسفی (عیسى)ی کوڕی (مەریم)دا ، چوونکە من تەنها عەبدی خوام بۆیە ئێوەش بڵێن : عەبدی خوا و پێغەمبەرەکەی (ﷺ) .

جیهاد و دۆستایەتی و حوکم کردن

(الجهاد والولاء والحكم)

پ١ / ئایا حوکمی جیهاد و تێکۆشان لە پێناوی خوادا بریتییە لە چی ؟

وەڵام / جیهاد و تێکۆشان لە پێناوی خوادا فەرزە بە ماڵ و گیان و زمان ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**انْفِرُواْ خِفَافًا وَثِقَالاً وَجَاهِدُواْ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ**﴾ [التوبة : (٤١)] .

واتە : دەرچن بۆ جیهاد لە کاتی پیری و لاویدا .. وە لە کاتیتەنگانە و کراوەییدا .. وە لە کاتی گورجوگۆڵی و سستیدا .. وە لە کاتی گەرمی و ساردیدا ، وە جیهاد بکەن و تێبکۆشن بە ماڵ و گیانتان لە پێناوی خوادا ئەمە چاکترە بۆتان ئەگەر ئێوە دەزانن .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی : ((جاهِدوا المشركين **بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ** وألسنتكم)) [صحيح أبي داود رقم : (٢٥٠٤)] .

واتە : جیهاد بکەن لە گەڵ موشریك و هاوەڵبڕیاردەرەکاندا بە ماڵ و گیان و زمانتان .

پ٢ / **ئايا دۆستايەتی (الـولاء) بريتىيە لە چی ؟**

وەڵام / دۆستايەتی بريتیيە لە : خۆشەويستی و پشتيوانی كردن و سەرخستن ، خوای پايەبەرز فەرموويەتی : ﴿**وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاء بَعْضٍ**﴾ [التوبة : (٧١)] .

واتە : پياوانی ئيماندار و ئافرەتانی ئيماندر هەندێكيان دۆستی هەندێكی تريانن .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموويەتی : ((الـمؤمن للمؤمن كالبنيان يشد بعضه بعضاً)) [صحيح البخاري رقـم : (٤٨١) وصحيح مسلم رقم : (٢٥٨٥)] .

واتە : ئيماندار بۆ ئيماندار وەكو بينا وايە هەندێكی هەندێكی تری توندوتۆڵ تر دەكات .

پ٣ / **ئايا دۆستايەتی و پشتيوانی كردن و سەرخستنی كافر و بێباوەڕەكان دروستە ؟**

وەڵام / نەخێر دۆستايەتی و پشتيوانی كردن و سەرخستنی كافر و بێباوەڕەكان دروستە نیيە ، خوای پايەبەرز فەرموويەتی : ﴿**وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ فَأُوْلَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ**﴾ [التوبة : (٢٣)] .

واتە : هەركەسێك لە ئێوە دۆستايەتی هەبێت بۆ ئەوان ـ واتە بۆ كافرەكان ـ ئەوا ئەو كەسانە كەسانێكی ستەمكارن .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموويەتی : ((إن آلَ بنـي فُلان ليسوا بأوليائي)) [صحيح البخاري رقم : (٥٩٩٠) وصحيح مسلم رقم : (٢١٥)] .

واتە : بنەماڵەی فلان لە دۆستانی من نین .

پ٤ / **ئايا وەلی و دۆستی خوا كێيە ؟**

وەڵام / دۆستی خوا بريتیيە لە : كەسێكی ئيماندار و لە خوا ترس و خۆپارێز لە تاوان ، خوای پايەبەرز فەرموويەتی: ﴿**أَلا إِنَّ أَوْلِيَاء اللّهِ لاَ خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلاَ هُمْ يَحْزَنُونَ * الَّذِينَ آمَنُواْ وَكَانُواْ يَتَّقُونَ**﴾ [يونس: (٦٢ ـ ٦٣)].

واتە : ئاگادار بە دۆستان و ئەولياكانی خوا نە ترسيان لەسەرە و نە خەم و پەژارەشيان هەيە ، ئەوانەی كە ئيمانيان هێناوە و لە خوا دەترسن و خۆ پارێزی دەكەن لە تاوان .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموويەتی : ((إنما وليي اللهُ وصالِح الـمؤمنين)) [صحيح البخاري رقم : (٥٩٩٠) وصحيح مسلم رقم : (٢١٥)] .

واتە : بەڵكو دۆستانی من بريتين لە خوا و ئيماندارە چاكەكان .

پ٥ / **ئايا موسڵمانان بە چی دادوەری و حوكمڕانی بكەن ؟**

وەڵام / موسڵمانان دادوەری و حوكمڕانی دەكەن بە قورئان و فەرموودە صەحيحەكانی پێغەمبەر (ﷺ) ، خوای پايەبەرز فەرموويەتی : ﴿**وَأَنِ احْكُم بَيْنَهُم بِمَآ أَنزَلَ اللّهُ**﴾ [الـمائدة : (٤٩)] .

واتە : حوكمڕانی لە نێوانياندا بكە بەوەی كە خوا دايبەزاندووە .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموويەتی : ((عالِم الغيبِ والشهادة أنت تحكُم بين عِبادِك)) [صحيح مسلم رقم : (٧٧٠)] .

واتە : ئەی خوای زانا بە شتە پەنهانی و بەرچاوەكان تۆ بە تەنها حوكمڕانی نێوان بەندەكانت دەكەيت .

کردەوە کردن بە قورئان و سوننەت

پ١ / ئایا بۆ چی خوا قورئانی دابەزاندووە ؟

وەڵام / خوا قورئانی دابەزاندووە بۆ ئەوەی کردەوەی پێبکرێت ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**اتَّبِعُواْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ وَلاَ تَتَّبِعُواْ مِن دُونِهِ أَوْلِيَاء قَلِيلاً مَّا تَذَكَّرُونَ**﴾ [الأعراف : (٣)] .

واتە : شوێنی ئەوە بکەون کە بۆتان دابەزێنراوە لە لایەن خوای پەروەردگارتانەوە ، وە جگە لە خوا کەسانێکی تر مەکەن بە دۆستی خۆتان و شوێنی هەواوئارەزووەکانیان بکەون و وازبێنن لەو حەقەی کە بۆتان دابەزیووە لە خواوە ، ئێوە کەم جارێك بیر دەکەنەوە !

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی :

((اقرؤوا القُرآنَ واعملوا بِهِ ولا تأكلوا بِهِ)) [صحيح رواه أحمد رقم : (٣ / ٤٢٨ و ٤٤٤) ، صححه الألباني في سلسلة الأحاديث الصحيحة رقم : (٢٦٠)] .

واتە : قورئان بخوێننەوە و کردەوەی پێبکەن وە بە قورئان کاسپی مەکەن* .

پ٢ / ئایا حوکمی کردەوە کردن بە فەرموودەی صەحیح چییە ؟

وەڵام / کردەوە کردن بە فەرموودەی صەحیح فەرز و واجبە ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ**﴾ [الحشر : (٧)] .

واتە : ئەوەی کە پێغەمبەر هێناویەتی بۆتان ئێوە لێی وەربگرن و ئەوەشی کە قەدەغەی کردووە لێتان ئەوا وازی لێبێنن ، وە لە خوا بترسن و خۆپارێزی بکەن لە تاوان چوونکە بە تەئکیدی تۆڵەی خوا توندە .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی : ((عليكم بسنتي وسنة الخلفاء الراشدين المهديين تمسكوا بها ...)) [صحيح رواه أحمد رقم : (٤ / ١٢٦ - ١٢٧) - صححه الألباني في صحيح الجامع الصغير رقم : (٢٥٤٩) -] .

واتە : پەیوەست بن بە سوننەتی من و سوننەتی جێنیشینە ژیر و هۆشمەند و هیدایەتدراوەکانمەوە و دەستی پێوەبگرن .

پ٣ / ئایا دەتوانین دەستبەرداری فەرموودە ببین بە دەست گرتن بە قورئانەوە ؟

وەڵام / نەخێر ناتوانین دەستبەرداری فەرموودە ببین بە دەست گرتن بە قورئانەوە ! خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ**﴾ [النحل : (٤٤)] .

---

* **بیرخستنەوەیەك :** پێغەمبەر (ﷺ) سەبارەت بە قورئان فەرموویەتی : ((لا تأكُلوا بِهِ)) واتە : قورئان مەکەن بە کەرەستەیەك بۆ پارە پەیدا کردن و نان دەرکردن و تیکە پێخواردن !!!

جا ئەگەر ئێمە بڕوانینە ڕەفتاری هەندێك لەو کەسانەی کەوا قورئان خوێندیان کردووە بە پیشە و وەسیلەی پارە و نان و ماڵ پەیدا کردن و لە تەعزێ و سەرقەبران و بۆنە ناشەرعی‌یەکاندا قورئان بە پارە دەخوێنن ! دەبینین دەقاودەق ئەم فەرموودەیە دەسەلمێت بەسەریاندا !!!

هەروەها پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی : ((تعلموا القُرآنَ ، وسلُوا اللهَ بِهِ الجنةَ قبلَ أنْ يتعلمه قوم **يسألونَ بِهِ الدنيا** ، فإن القُرآنَ يتعلمه ثلاثةٌ : رجلٌ يباهِي بِهِ ، **ورجلٌ يستأكِلُ بِهِ** ، ورجلٌ يقْرأه لله)) [سلسلة الأحاديث الصحيحة رقم : (٢٥٨)] واتە : فێری قورئان ببن ، و داوای بەهەشتی پێ بکەن لە خوا پێش ئەوەی خەڵکانێك فێری ببن بۆ ئەوەی دونیای پێ داوا بکەن ، چوونکە سێ کەس فێری قورئان دەبێت : پیاوێك شانازی پێوە دەکات ، و **پیاوێك پێی دەخوات - واتە : نان و خواردنی پێ دەردەکات** - ، وە پیاوێك دەیخوێنێت بۆ خوا . - وەرگێڕ -

واتە : ئێمە قورئانمان بۆ تۆ دابەزاندووە بۆ ئەوەی ڕوونی کەیتەوە بۆ خەڵك ئەوەی کە بۆیان دابەزیوە و بەڵکو بیربکەنەوە .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی : ((ألاَ وإني أوتيت القرآنَ ومثلَه معه)) [صحيح أبي داود رقم : (٤٦٠٤) ـ ومسند أحمد رقم : (١٦٥٤٦) واللفظ له ـ] .

واتە : ئاگادار بن بە تەئکیدی من قورئان و هاوشێوەکەیم (واتە : فەرموودەکان) پێکەوە پێدراوە .

پ٤ / ئایا هیچ قسەیەك پێش بخەین بە سەر فەرموودەی خوا و پێغەمبەرەکەیدا (ﷺ) ؟

وەڵام / نەخێر هیچ قسەیەك پێش ناخەین بە سەر فەرموودەی خوا و پێغەمبەرەکەیدا (ﷺ) ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ**﴾ [الحجرات : (١)] .

واتە : ئەی ئەو کەسانەی کەوا ئیمانتان هێناوە هیچ قسە و گوفتارێك پێش مەخەن لە ئاستی فەرموودەی خوا و پێغەمبەرەکەیدا (ﷺ) .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی : ((لاَ طاعةَ لِمخلوقٍ في معصية الخالق)) [صحيح رواه الطبراني رقم : (١٤٧٩٥) ، صححه الألباني في صحيح الجامع الصغير رقم : (٧٥٢٠)] .

واتە : گوێڕایەڵی ناکرێت بۆ هیچ مەخلوق و دروستکراوێك لە سەرپێچی خوای بەدیهێنەردا .

وە (ابن عباس) فەرموویەتی : (أخشى أنْ تنزِلَ عليكم حِجارةٌ من السماء ! أقولُ لكم : قال رسول الله ، وتقولونَ : قال أبو بكر وعمر !!!) .

واتە : دەترسم بەرد لە ئاسمانەوە دابارێتە سەرتان ! من دەڵێم : پێغەمبەری خوا فەرموویەتی ، کە چی ئێوە لە بەرامبەریدا دەڵێن : ئەبو بەکر و عومەر فەرموویانە* ! ! !

پ٥ / ئەگەر جیاوازی کەوتە نێوانمانەوە ئایا چی بکەین ؟

وەڵام / ئەگەر جیاوازی کەوتە نێوانمانەوە ئەوا دەگەڕێینەوە بۆ لای قورئان و فەرموودە صەحیحەکانی پێغەمبەر (ﷺ) ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**فَإِن تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلاً**﴾ [النساء : (٥٩)] .

واتە : ئەگەر کێشە و ناکۆکی و جیاوازی کەوتە نێوانتانەوە لە شتێکدا ئەوا بیگێڕنەوە بۆ لای خوا و پێغەمبەر [واتە : بۆ لای قورئان و فەرموودە صەحیحەکانی پێغەمبەر ﷺ] ئەگەر ئێوە ئیمانتان هەیە بە خوا و بە ڕۆژی دوایی ئا ئەم گێڕانەوەیە چاکترە و سەرئەنجامەکەشی باشترە .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی : ((عليكُم بسنتي وسنة الخلفاء الراشدين المهديين تمسكوا بها ...)) [صحيح رواه أحمد رقم : (٤ / ١٢٦ ـ ١٢٧) ، صححه الألباني في صحيح الجامع الصغير رقم : (٢٥٤٩)] .

واتە : پەیوەست بن بە سوننەتی من و سوننەتی جێنیشینە ژیر و هۆشمەند و هیدایەتدراوەکانمەوە و دەستی پێوەبگرن .

پ٦ / ئایا چۆن خوا و پێغەمبەرەکەیت (ﷺ) خۆش دەوێت ؟

---

* مەبەستی ئەوەیە کە قسەی ئەبو بەکر و عومەریش پێش فەرموودەی پێغەمبەری خوا (ﷺ) ناخرێت و بە قسەی تانەنەت ئەوانیش بەرهەڵستی فەرموودەی پێغەمبەری خوا (ﷺ) ناکرێت و ڕەتناکرێتەوە ! چ جای قسە و گوفتار و کرداری کەسانێکی تر کە لە خوارووی ئەبو بەکر و عومەرن ! ! !

وەلاّم / خــوا و پێغەمبەرەکــەیم (ﷺ) خــۆش دەوێــت بــە گوێڕایــەڵی کردنیــان و بــە شــوێنکەوتنی فەرمانەکانیان ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**قُلْ إِن كُنتُمْ تُحِبُّونَ اللّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ**﴾ [آل عمران : (٣١)] .

واتە : ئەی پێغەمبەر پێیان بڵێ : ئەگەر ئێوە خواتان خۆش دەوێت ئەوا شوێنی من بکەون [لە پاداشتی ئەمەشدا] خوا خۆشتانی دەوێت و لە تاوانەکانتان خۆشدەبێت ، خواش لێبووردە و بە بەزەیە .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی : ((لا يؤمن أحدكم حتى أكونَ أحب إليه من والدِه وولدِه والناسِ أجمعين)) [متفق عليه / صحيح البخاري رقم : (١٥) وصحيح مسلم رقم : (٤٤)] .

واتە : هیچ کەسێك لە ئێوە ئیمانی نی‌یە تاوەکو من خۆشەویستتر نەبم لە لای لە باوکی و لە منداڵەکانی و لە هەموو خەڵك .

پ٧ / ئایا وازبهێنین لە کردەوە کردن و پشت ببەستین بە قەدەر ؟

وەلاّم / نەخێر وازناهێنین لە کردەوە کردن ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى * وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى * فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْيُسْرَى**﴾ [الليل : (٥ ـ ٧)] .

واتە : بەلاّم ئەو کەسەی کەوا دەبەخشێت و خۆپارێزی دەکات لە تاوان و لە خوا دەترسێت ، وە باوەڕی هەیە بە (لا إلـه إلاّ الله) واتە : هیچ پەرستراوێك نی‌یە شایستەی پەرستن بێت جگە لە خوا ـ **الله** ـ نەبێت) ، ئــەوا هــەموو چــاکەکاریەکی بــۆ ئاســان دەکــەین و یارمــەتی دەدەیــن بــۆ ئەنجامــدانی هــەموو خێریــك و دوورکەوتنەوە لە هەموو خراپەیەك .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی :

((اعملوا فكُل ميسر لـما خلِق لـه)) [صحيح البخاري رقم : (٤٩٤٩) وصحيح مسلم رقم : (٢٦٤٧)] .

واتە : کردەوە بکەن چوونکە هەموو کەسێك بەڕێخراوە بۆ ئەوەی کە بۆی دروستکراوە .

سوونەت و بیدعە

پ١ / ئایا لە دیندا بیدعەی چاک (بدعة حسنة) **هەیە ؟!!!**

وەلاّم / نەخێر لە دیندا بیدعەی چاك (بدعة حسنة) نی‌یە ـ بەڵکو هەموو بیدعەیەك خراپە و گومڕاییە ـ ، بەڵگەش خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الإِسْلاَمَ دِينًا**﴾ [المائدة : (٣)] .

واتە : ئەمڕۆ من دینەکەتانم بۆ کامڵ کرد و نیعمەتی خۆمم بە تەواوی دابەسەرتانا و بە ئیسلامیش ڕازی بووم ببێت بە دین و ئایینتان .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی : ((وكُل بدعةٍ ضلالة ، وكُل ضلالةٍ في النار)) [صحيح رواه أحمد رقم : (٤ / ١٢٦ ـ ١٢٧) ، صححه الألباني في صحيح الجامع الصغير رقم : (٢٥٤٩)] .

واتە : هەموو بیدعەیەك گومڕاییە ، و هەموو گومڕاییەکیش لە ئاگری دۆزەخدایە .

پ٢ / ئایا بیدعه له دیندا بریتی‌یه له چی ؟

وەڵام / بیدعه لە دیندا بریتی‌یە لەوەی کە زیادەیەك بخەیتە سەری یان نوقسانی‌یەکی تێدا بکەیت ، خوای پایەبەرز ئینکاری بیدعە کردنی کردووە لە سەر موشریك و هاوەڵبڕیاردەرەکان و فەرموویەتی : ﴿**أَمْ لَهُمْ شُرَكَاء شَرَعُوا لَهُم مِّنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَن بِهِ اللَّهُ**﴾ [الشورى : (٢١)] .

واتە : موشریك و هاوەڵ بڕیاردەرەکان چەندین شەریك و هاوەڵیان بۆ خۆیان داناوە کەوا شتانێکیان بۆ دەشرعێنن لە دیندا* لەوانەی کە خوا ڕێیەی پێنەداوە و پێی ڕازی نی‌یە .

وە پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی : ((من أحدثَ في أمرنا هذا ما ليس منه فهو رد)) [صحيح البخاري رقم : (٢٦٩٧) وصحيح مسلم رقم : (١٧١٨)] .

واتە : هەرکەسێك شتێك ـ بیروباوەڕێك یان کردەوەیەك ـ لەم دینەی ئێمەدا دابهێنێت کە فەرمانی ئێمەی لە سەر نەبێت ئەوا ئەو شتە ڕەتدەکرێتەوە .

(رد : غير مقبول ، واتە : قەبوڵ ناکرێت) .

پ٣ / ئایا له ئیسلامدا سوننه‌تی چاك (سنة حسنة) هه‌یه ؟

وەڵام / بەڵێ لە ئیسلامدا سوننەتی چاك (سنة حسنة) هەیە .

پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی : ((من سن في الإسلامِ سنة حسنةً فله أجرها وأجر من عمِلَ بها مِن بعدِهِ ، مِن غَير أنْ ينقُص مِن أُجورهم شيء ...)) [صحيح مسلم رقم : (١٠١٧)] .

واتە : هەرکەسێك لە ئیسلامدا سوننەتێکی (واتە : کردەوەیەکی) چاك زیندوو بکاتەوە ئەوا پاداشتی ئەو کردەوەیەی دەست دەکەوێت و پاداشتی ئەوانەش کەوا کردەوەی پێدەکەن لە دوای خۆی ، بە بێ ئەوەی لە پاداشتی ئەوان هیچ کەم بێتەوە .

پ٤ / ئایا کەی موسڵمانان سەر دەکەون ؟

وەڵام / کاتێك موسڵمانان سەر دەکەون ئەگەر بگەڕێنەوە بۆ لای پەیڕەوکردنی کتێبەکەی خوای پەروەردگاریان (قورئان) ، و سوننەتی پێغەمبەرەکەیان (ﷺ) ، و دەست بدەنە بڵاوکردنەوەی یەکخواپەرستی (نشر التوحيد) ، و ئاگادار کردنەوە و وریاکردنەوەی خەڵکی لە شیرك بە هەموو شێوازەکانی‌یەوە ، و خۆیان ئامادە بکەن بۆ ڕووبەڕووبوونەوەی دووژمنەکانیان بەو هێزەی کە لە توانایاندا هەیە ، خوای پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿**يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَنصُرُوا اللَّهَ يَنصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ**﴾ [محمد : (٧)] .

واتە : ئەی ئەو کەسانەی کەوا ئیمانتان هەیە ئەگەر ئێوە دینەکەی خوا سەربخەن ئەوا خواش ئێوە سەردەخات و پێتان جێگیر دەکات .

هەروەها فەرموویەتی : ﴿**وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُم فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُم مِّن بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا**﴾ [النور : (٥٥)] .

---

* وەك شریك و بیدعە و حەرامکردنی شتانێك کە خوا حەڵاڵی کردووە و حەڵاڵکردنی شتانێك کە خوا حەرامی کردووە بە پێی هەواوئارەزووی خۆیان .

واتە : خوا پەیمانی داوە بەو کەسانەی کە ئیمانیان هێناوە لە ئێوە و کردەوەی چاکە دەکەن کەوا نیشتەجێ و جێگیریان بکات لە زەویدا هەروەکو چۆن ئەوانەی پێش ئەوانی نیشتەجێ و جێگیر کرد و دینەکەیان بۆ جێگیر و دامەزراو بکات ئەو دینەی کەوا ڕازی بووە پێی بۆتان و لە دوای ئەوە ئەو ترسەی کە هەیانە بۆیان بگۆڕێتەوە بە ئەمن و ئاسایش بۆ ئەوەی بە تەنها من بپەرستن و و هیچ شیرکم بۆ ئەنجامنەدەن .

دوعای گیرا

پێغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتی : ((ما أصاب أحداً هم ولا حزنٌ فقال :

اللهم إني عبدك ، وابن عبدِك ، وابن أَمتك ، ناصِيتي بِيدِك ، ماضٍ فِي حكْمك ، عدلٌ فِي قَضاؤك ، أسـألك بِكُل اسمٍ هو لَك ، سميت بِهِ نفْسك ، أو علمته أحداً مِن خلْقِك ، أو أنزلْته فـي كِتابِك ، أو استأْثَرت فـي عِلْـمِ الغيبِ عِندك ، أنْ تجعلَ القُرآنَ رِبيع قَلْبِي ونور صدرِي وجلاءَ حزنِي وذَهاب همي .

إلا أَذْهب اللهُ همه وحزنه وأَبدلَه مكانه فَرجاً)) [صحيح رواه أحمد رقم : (١ / ٣٩١) ، صححه الألبانـي في سلسلة الأحاديث الصحيحة رقم : (١٩٩)] .

واتە : هەرکەسێك غەم و پەژارە و ناڕەحەتییەکی تووش ببێت و بڵێت :خوایە من بەندەی تۆم ، و کوڕی پیاوێکم کە بەندەی تۆیە ، و کوڕی ئافرەتێکم کە بەندەی تۆیە ، پێشەسەرم لە دەستی تۆدایە ، حوکمی تۆ بەسەرمدا پەیڕەوکراوە ، بڕیاری تۆ بەسەرمدا ڕاست و دادپەروەرانەیە ، داوات لێدەکەم بە هەموو ناوێك کە ناوی خۆتت پێناوە ، یان فێری کەسێکت کردووە لە دروستکراوەکانت ، یان داتبەزاندووە لە کتێبەکەتدا ، یان تایبەتت کردووە بە خۆتەوە لە زانستی غەیبدا لای خۆت ، کەوا قورئان بکەیت بە بەهاری دڵم و رووناکی سێنگم و هەڵگری پەژارەم و لابەری غەمم .

ئیللا خوا غەم و پەژارەی لادەبات و لە جێی ئەوەدا دەیگۆڕێتەوە بە دڵ فراوانی .

۞۞۞۞۞

مافی بڵاوکردنەوەی پارێزراوە بۆ هەردوو سایتی ڕێگای ڕاست و بەهەشت

www.r-rast.com

www.ba8.org